

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษีอากรนับเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญที่สุดของรัฐบาล จำเป็นที่รัฐจะต้องจัดหารายได้จากภาษีอากรมาจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนและการดำเนินโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รัฐจึงให้ความสำคัญต่อการจัดเก็บภาษีโดยที่อำนาจในการจัดเก็บภาษีของรัฐมิได้จำกัดอยู่เพียงแต่ส่วนกลางเท่านั้น ได้มีการกระจายอำนาจการจัดเก็บภาษีให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นองค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยาและกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญมากในการที่จะมีรายได้ช่วยทำให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งท้องถิ่นจะสามารถบริหารงานรับใช้ประชาชนในการอำนวยความสะดวกและความกินดีอยู่ดีให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้มากนั้น ก็ย่อมขึ้นอยู่กับการมีรายได้เพียงพอต่อการทำนุบำรุงท้องถิ่น แต่หากท้องถิ่นใดมีรายได้ไม่เพียงพอก็จำเป็นต้องอาศัยการอุดหนุนจากรัฐบาล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดเก็บภาษี ซึ่งประกอบไปด้วย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ จึงเป็นภาษีที่มีความสำคัญต่อท้องถิ่นมากที่สุดในการส่งเสริมการกระจายอำนาจการปกครอง เป็นการเพิ่มอำนาจให้กับท้องถิ่นได้โดยตรง ซึ่งทำให้ท้องถิ่นมีรายได้เป็นของตนเอง ในการนำไปใช้จ่ายในการดำเนินงานได้โดยอิสระในระดับหนึ่ง โดยมีสภาท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของการจ่ายรายได้ที่ได้จากภาษีบำรุงท้องที่ เพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า โดยประชาชนจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในทรัพย์สินต่าง ๆ ของท้องถิ่นมากขึ้นก็เพราะเงินมาจากภาษีของตนส่วนหนึ่งที่ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการจัดเก็บและหารายได้ให้ท้องถิ่น และยังช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการบำรุงและพัฒนาท้องถิ่น

เทศบาลนั้น ถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีโครงสร้างของการบริหารที่จัดว่ามีความเป็นอิสระในการปกครองตนเองมากที่สุด คือ โครงสร้างการบริหารเทศบาล

มีความสามารถทั้งการหารายได้ และการใช้จ่ายของตนเองมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น แต่สภาพข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน เทศบาลส่วนใหญ่ประสบปัญหาการไม่สามารถพึ่งพาตนเองในด้านการคลัง ทั้งที่อำนาจในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ที่ให้เทศบาลมีอำนาจและบทบาทในการจัดหารายได้ให้เป็นของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะว่าเทศบาลสามารถใช้พระราชบัญญัติต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติภาษีป้าย พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน และควบคุมกับการบังคับใช้กฎหมายที่ออกโดยเทศบาล คือเทศบัญญัติ ดำเนินการได้ตามอำนาจหน้าที่ที่พึงจะกระทำได้ แต่ในทางปฏิบัติจะเห็นได้ว่าเทศบาลเกือบทุกแห่ง มีรายได้จากการจัดเก็บภาษีน้อยมาก จัดเก็บภาษีได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากข้อจำกัดหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านองค์การ ด้านบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี หรือมาจากประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องภาษี การไม่ทราบว่าภาษีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บนั้นสามารถนำไปพัฒนาท้องถิ่นตนเองได้อย่างไร ปัญหาการจัดเก็บภาษีขาดประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากมีปัญหาในเรื่องการจัดเก็บรายได้ มีการรั่วไหลทุจริต เกิดความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้เสียภาษี หรือผู้จ่ายค่าธรรมเนียมบริการต่าง ๆ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อจะนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงและมีมาตรการในการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปพัฒนาและปรับปรุงเกี่ยวกับการคลังของเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอเมือง ในทัศนะของเจ้าหน้าที่เทศบาล จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอเมือง ในทัศนะของเจ้าหน้าที่เทศบาล จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านจัดเก็บภาษีของเทศบาล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครสมุทรปราการ เทศบาลเมืองปากน้ำสมุทรปราการ เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย เทศบาลตำบลบางเมือง เทศบาลตำบลบางปู เทศบาลตำบลสำโรงเหนือ เทศบาลตำบลด่านสำโรง เทศบาลตำบลแพรกษา จำนวน 140 คน (ที่มา: สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ, 2553) เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, p.608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variable) คือ ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านจัดเก็บภาษีของเทศบาล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน

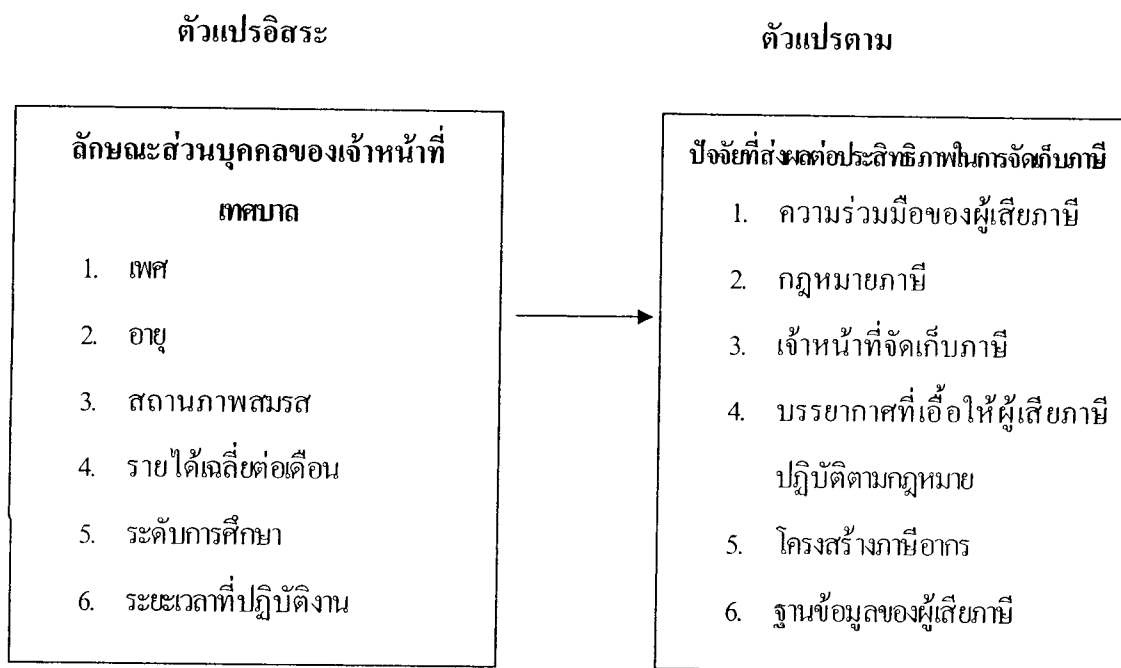
2.2 ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

3. ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ระหว่างเดือน กรกฎาคม ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2554

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดของ สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2543) มาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาษี หมายถึง เงินที่ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องชำระให้กับเทศบาล เช่น ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

ผู้เสียภาษี หมายถึง ประชาชนผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่มีหน้าที่เสียภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

การจัดเก็บภาษี หมายถึง วิธีการจัดเก็บภาษีที่ทำให้ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีให้ความร่วมมือในการเสียภาษี

เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี หมายถึง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอเมือง

ฐานข้อมูลของผู้เสียภาษี หมายถึง ข้อมูลแสดงรายการทรัพย์สินและการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินของผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี หมายถึง ผลสำเร็จของการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี

เทศบาล หมายถึง เทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครสมุทรปราการ เทศบาลเมืองปากน้ำสมุทรปราการ เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย เทศบาลตำบลบางเมือง เทศบาลตำบลบางปู เทศบาลตำบลสำโรงเหนือ เทศบาลตำบลด่านสำโรง เทศบาลตำบลแพรกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
2. ทำให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อนำข้อมูลในการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป